

04. De Kapitein

Prins-bisschop Ernest van Beieren richtte in 1587, volgens het voorbeeld van een voorganger bisschop Gerard van Groesbeek (1565-1573), een eigen plattelandsleger, nl. de huyslieden, op bij ordinantie van 27 november 1577 om het binnenland tegen de willekeur van de vele doortrekkende troepen te beschermen. In oorlogstijd moesten zij de strategische punten in de omgeving van het dorp bewaken.

Alle weerbare mannen van 18 tot voleind 59 jaar waren dienstplichtig, vormden een permanent leger en waren ten minste verplicht de wapenschouwing bij te wonen.

Elke afdeling van 300 man sterk werd onder het commando van een kapitein geplaatst. Er waren ook een vaandrig, sergeanten en lagere officieren. Zij moesten steeds paraat zijn om op alle uren van de dag met hun vendel uit te trekken. Het luiden van de klok of de oproep van hun kapitein was het sein om te verzamelen. De wapens werden op een goed beschermde plaats bewaard en er was een echte militaire organisatie. Niet opdagen na een oproep werd met drie goudgulden beboet. De drossaard was de kolonel.

Op 14 juni 1572 had Gerard van Groesbeek reeds een plattelandsweermacht in het leven geroepen. Het was echter een geïmproviseerd legertje dat opdracht kreeg het eigen erf in beroerde tijden te vrijwaren en te verdedigen. Dit was toen nodig want op 07 juli 1572 trok Willem van Oranje met een leger van 24.000 man sterk te Duisburg over de Rijn en op 27 augustus trok hij reeds plunderend Brabant binnen.

In Brustem vinden we de naam van Paulus Sweldens als kapitein in 1653 (01). Op het kerkhof stond vroeger een grafkruis met de familiewapens Sweldens en Berwauts. Deze Paulus was ook één der zeldzame Brustemnaren die verkozen werden als schepen van de justitie tussen 1628 en 1655. Hij overleed op 13 december 1655.

Sweldens: *in rood twee gekruiste brouwersvorken van zilver met over alles heen een stuikmand van goud.*

Berwauts: *gevierendeeld:*

I : in rood een zilveren dwarsbalk, vergezeld in het schildhoofd van drie zilveren merletten;

II : in blauw een zilveren leeuw;

III: in zilver een rood, getand schildhoofd;

IV : in zilver drie rode stijgbeugels.

Op 07 aug. 1689 trad Petrus Sweldens op als kapitein van Brustem bij de installatie van baron Frédéric de Renesse als halfheer van de Luikse helft (1689 tot 1695) (02).

In de 18e eeuw, namelijk in 1763 en 1767, vonden we de naam van Moria Gerard als kapitein. Peter Ruyseveldts was adjudant in 1763 en 1674.

- 01.-Sweldens Paulus.- +Br.13.12.1655.
-echtgen.v. Agnes Berwauts.
-vader van:
-Petrus, °22.03.1623, (x Catharina Wezeren); Catharina,
°06.08.1625; Anna, °08.12.1627; Paulus, °27.12.1629;
Maria, °28.03.1632.
-schepen van justitie: 1628-1655+; kapitein ("capiteijn")
in 1653; landbouwer aan de Singel.
- 02.-R.A.H.-Gemeente Brustem-rolreg.30, ongefolieerd.
Installatie van baron Frédéric de Renesse in de Luikse
helft op 07.08.1689. Dok.IV.B.01.02.nr.78.
-Sweldens Petrus, °22.03.1623, echtgen.v. Catharina Weze-
ren, z.v. de oude kapitein en schepen van de justitie
(1628-1655+) Paulus Sweldens, gehuwd met Agnes Berwauts.